

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

30 päivänä tammikuuta 2019*

Muutoksenhaku – Euroopan maatalouden tukirahasto (maataloustukirahasto) – Asetus (EY) N:o 1290/2005 – Asetus (EU) N:o 1306/2013 – Euroopan unionin rahoituksen ulkopuolelle jätetyt menot – Aiheettomasti maksetut vientituet – Takaisinperintä – Se, ettei kaikkia oikeussuojakeinoja ole käytetty – Kassaatiovalituksen tekemättä jättäminen asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa (ylin tuomioistuin, Belgia), annettua asiasta kielteisen lausunnon – SEUT 267 artikla – Se, ettei unionin tuomioistuimelta ole pyydetty ennakkoratkaisua – Jäsenvaltion laiminlyönti

Asiassa C-587/17 P,

jossa on kyse SEUT 256 artiklan 1 kohtaan ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 5.10.2017,

Belgian kuningaskunta, asiamiehinään J.-C. Halleux, M. Jacobs ja C. Pochet, avustajinaan E. Grégoire ja J. Mariani, avocats,

valittajana,

ja jossa muuna osapuolena on

Euroopan komissio, asiamiehinään A. Bouquet ja B. Hofstätter,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: seitsemännen jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit K. Jürimäe, C. Lycourgos (esittelevä tuomari), E. Juhász ja C. Vajda,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Giacobbo-Peyronnel,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.6.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.10.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

- 1 Valituksellaan Belgian kuningaskunta vaatii kumottavaksi unionin yleisen tuomioistuimen 20.7.2017 antaman tuomion Belgia v. komissio (T-287/16, ei julkaistu, EU:T:2017:531; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin on hylännyt Belgian kuningaskunnan kanteen, jossa tämä vaatii kumottavaksi Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavien jäsenvaltioiden tiettyjen menojen jättämisestä Euroopan unionin rahoituksen ulkopuolelle 17.3.2016 annetun komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2016/417 (EUVL 2016, L 75, s. 16) siltä osin kuin siinä jätetään kyseisen rahoituksen ulkopuolelle Belgian kuningaskunnan osalta 9 601 619 euron määrä (jäljempänä riidanalainen päätös).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 21.6.2005 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 (EUVL 2005, L 209, s. 1) 3 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”[Euroopan maatalouden tukirahastosta (Maataloustukirahastosta)] rahoitetaan jäsenvaltioiden ja yhteisön välisellä yhteistyöllä seuraavat yhteisön lainsäädännön mukaisesti toteutuneet menot:

- a) kolmansiin maihin vietävien maataloustuotteiden vientituet;

--”

- 3 Asetuksen 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on

- a) annettava yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä kaikki tarvittavat lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset sekä toteutettava muut tarvittavat toimenpiteet yhteisön taloudellisten etujen tehokkaan suojan varmistamiseksi ja erityisesti
- i) maataloustukirahastosta ja [Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahastosta)] rahoitettavien toimien tosiasiallisen toteuttamisen ja niiden säännönmukaisuuden varmistamiseksi,
 - ii) väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi,
 - iii) väärinkäytösten tai laiminlyöntien vuoksi menetettyjen varojen takaisin perimiseksi.”

- 4 Asetuksen 32 artiklan 5 kohdan neljännessä alakohdassa ja 8 kohdan a alakohdassa säädettiin seuraavaa:

”5. --

Jos takaisinperintämenettelyssä todetaan lopullisella hallinnollisella tai oikeudellisella päätöksellä, että väärinkäytöstä ei ole tapahtunut, asianomainen jäsenvaltio ilmoittaa sille ensimmäisen alakohdan mukaisesti aiheutuneen taloudellisen taakan maataloustukirahastolle menona.

--

8. Komissio voi 31 artiklan 3 kohdassa säädettyä menettelyä noudatettuaan päättää jättää yhteisön rahoituksen ulkopuolelle yhteisön talousarviosta vastattaviksi aiheutuneet määrät, jos

a) se katsoo tämän artiklan 5 ja 6 kohdan nojalla, että väärinkäytökset ja takaisinperinnän toteuttamatta jättäminen johtuvat jäsenvaltion hallinnon, viranomaisen tai elimen tekemistä väärinkäytöksistä tai laiminlyönneistä;

--”

- 5 Asetus N:o 1290/2005 on kumottu ja korvattu yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 352/78, (EY) N:o 165/94, (EY) N:o 2799/98, (EY) N:o 814/2000, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 485/2008 kumoamisesta 17.12.2013 annettulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1306/2013 (EUVL 2013, L 347, s. 549). Asetuksen N:o 1290/2005 9 artiklan 1 kohdan a alakohta on korvattu ja pääosiltaan toistettu asetuksen N:o 1306/2013 58 artiklan 1 kohdan e alakohdassa, jossa säädetään ensin mainitun säännöksen vaatimusten lisäksi muun muassa, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ryhtyäkseen tarvittaessa oikeustoimiin aiheettomasti suoritettujen maksujen perimiseksi takaisin. Asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 5 kohdan neljännen alakohdan ja 8 kohdan a alakohdan säännökset on pääosiltaan toistettu asetuksen N:o 1306/2013 54 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja 5 kohdan c alakohdassa.

Asian tausta

Maksetut vientituet ja vilpillinen jälleentuonti

- 6 Vuonna 1992 Générale Sucrière -yhtiö, jonka oikeudet ovat siirtyneet Saint-Louis Sucre -yhtiölle, myi yhteensä 24 000 tonnia sokeria Metelmann & CO -yhtiölle ja Sucre Export -yhtiölle. Myyntisopimusten mukaan sokeri oli tarkoitettu vientiin Euroopan unionin ulkopuolelle. Kaksi viimeksi mainittua yhtiötä myivät kahden välittäjän avustuksella 6 000 tonnia kyseistä sokeria edelleen Proud Trading -yhtiölle ja Shawline Offshore -yhtiölle. Myyntisopimuksissa määrättiin myös, että sokeri oli tarkoitus viedä kolmanteen valtioon ja että se oli määrä kuljettaa unionin alueelta viipymättä lastaamisen jälkeen.
- 7 Laivat lastattiin Antwerpenin (Belgia) satamassa lastin viemiseksi Uzbekistaniin 20.1.–29.3.1993.
- 8 Manuport Services -yhtiö, joka oli Belgian Bunkering and Stevedoring -yhtiön kanssa Saint-Louis Sucren toimeksiannosta vastuussa sokerin vastaanotosta ja lastaamisesta laivoihin sekä näihin toimiin liittyviä asiakirjoja koskevista toimista, toteutti viimeksi mainitun yhtiön lukuun kyseiset asiakirjoja koskevat toimet ja toimitti vienti-ilmoitukset toimivaltaiselle maksajavirastolle, joka on Bureau d'intervention et de restitution belge (Belgian interventio- ja tukivirasto, jäljempänä BIRB), silloiselta nimeltään Office central des contingents et licences (kiintiöiden ja lisenssien keskusvirasto (Belgia). Näiden ilmoitusten perusteella Saint-Louis Sucre sai BIRB:ltä ennakkomaksun vientituesta, johon se katsoo olevansa oikeutettu. Nämä ennakot jäivät Saint-Louis Sucrelle lopullisesti vientitukina sen osoitettua, että sokeri oli tosiasiallisesti viety unionin tullialueelta.
- 9 Tämän jälkeen ilmeni, että Metelmann & CO:n ja Sucre Exportin edelleen Proud Tradingille ja Shawline Offshorelle myymiä 6 000:ta tonnia sokeria ei ollutkaan kuljetettu sen alkuperäiseen määräpaikkaan sen jälkeen, kun se oli viety Belgiasta Antwerpenin sataman kautta, vaan sokeri oli tuotu vilpillisesti jälleen unionin alueelle Espanjassa Guernican sataman kautta sellaisten asiakirjojen – T2L-lomakkeiden – perusteella, jotka oli väärennetyt. Saint-Louis Sucre ilmoitti oma-aloitteisesti BIRB:lle tällaisen vilpillisen jälleentuonnin paljastumisesta.

Rikosoikeudenkäynti

- 10 Hof van beroep te Antwerpenin (Antwerpenin ylioikeus, Belgia) 22.10.2003 antamalla tuomiolla, jossa pysytettiin rechtbank van eerste aanleg te Antwerpenin (Antwerpenin alioikeus, Belgia) 21.6.2001 antama ratkaisu, kaksi henkilöä, jotka olivat toimineet välittäjinä yhtäältä Metelmann & CO:n ja Sucre Exportin ja toisaalta Proud Tradingin ja Shawline Offshoren välillä, tuomittiin rikosoikeudenkäynnissä vilpillisen jälleentuonnin perusteella asiakirjojen väärentämisestä, väärrien asiakirjojen käyttämisestä ja petoksesta. Muiden muassa BIRB esitti kyseisiä henkilöitä vastaan vahingonkorvausvaatimuksen, jonka perusteella heidät tuomittiin periaatteellisesti vahingonkorvauksiin, joiden tilapäiseksi määräksi arvioitiin yksi eurosentti; tämä tuomio sai lainvoiman Cour de cassationin (ylin tuomioistuin, Belgia) annettua 22.6.2004 tuomionsa.

Takaisinperintää koskeva siviilioikeudenkäynti

- 11 Tehdystä petoksesta tiedon saatuaan BIRB vaati 16.3.1994 Saint-Louis Sucrea palauttamaan 167 020 445 Belgian frangia (BEF) eli 4 140 328,68 euroa sillä perusteella, että mainitun yhtiön Antwerpenissa vientiin ilmoittamat sokerierät, joiden poistuminen unionin tullialueelta oli osoitettu tarkastusasiakirjoilla eli T5-lomakkeilla, oli tuotu takaisin kyseiselle alueelle sellaisten asiakirjojen – T2L-lomakkeiden – varjolla, jotka oli väärennetyt.
- 12 Saint-Louis Sucre oli eri mieltä BIRB:n palautusvaatimuksesta, koska se ei mielestään ollut vastuussa kyseisestä petoksesta.
- 13 BIRB pysytti vaatimuksensa 19.11.1996 ja 13.2.1997 päivätyissä kirjeissään ja katsoi, ettei kyseistä sokeria ollut koskaan viety.
- 14 BIRB:n toistettua vaatimuksensa pääoman maksamisesta korkoineen, jotka olivat kertyneet 16.4.1994 alkaen, Saint-Louis Sucre suostui 16.5.1997 maksamaan sille kaikin varauksin ja ilman etunsa vastaista tunnustusta kyseisen määrän korkoineen, jotka olivat kertyneet 16.4.1994 ja 16.5.1997 väliseltä ajalta, eli yhteensä 5 133 087,54 euroa.
- 15 Otettuaan tämän maksun vastaan Belgian kuningaskunta maksoi maataloustukirahastoon 4 106 470,28 euron määrän, joka vastasi 80:tä prosenttia Saint-Louis Sucren maksamasta määrästä. Se pidätti loput 20 prosenttia eli 1 026 617,52 euroa yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen yhteydessä aiheettomasti maksettuja määriä koskevista sääntöjenvastaisuuksista ja näiden määrien takaisinperimisestä sekä tiedotusjärjestelmän luomisesta tällä alalla ja asetuksen (ETY) N:o 283/72 kumoamisesta 4.3.1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 595/91 (EYVL 1991, L 67, s. 11) mukaisesti.
- 16 Saint-Louis Sucre nosti 18.6.1997 tribunal de première instance de Bruxellesissa (Brysselin alioikeus, Belgia) kanteen saadakseen BIRB:ltä takaisin 5 133 087,54 euron suuruisen summan, johon olisi lisättävä viivästyskorot, tuomioistuimen määräämät korot ja oikeudenkäyntikulut.
- 17 Tämä tuomioistuin odotti ensin, että rikosoikeudenkäynnissä olisi annettu ratkaisu, ja hyväksyi sitten kanteen 20.3.2008 antamallaan ratkaisulla ja velvoitti BIRB:n palauttamaan kyseiset summat.
- 18 BIRB valitti tästä ratkaisusta cour d'appel de Bruxellesiin (Brysselin ylioikeus, Belgia) ja vaati tätä muuttamaan ratkaisua ja jättämään Saint-Louis Sucren alkuperäisen vaatimuksen hyväksymättä. Toissijaisesti BIRB vaati kyseistä tuomioistuinta esittämään unionin tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 (EYVL 1987, L 351, s. 1) tulkinnasta.

- 19 Cour d'appel de Bruxelles pysytti 3.5.2012 antamallaan tuomiolla, joka annettiin tiedoksi 29.6.2012, tribunal de première instance de Bruxellesin ratkaisun. Lisäksi kyseinen tuomioistuin katsoi, ettei unionin tuomioistuimelle ollut tarpeen esittää ennakkoratkaisukysymystä. Niinpä se velvoitti BIRB:n maksamaan Saint-Louis Sucrelle 10 114 003,39 euron suuruisen summan, joka vastasi 5 133 087,54 euron määrää korkoineen 1.6.1997 alkaen ja johon lisättiin viivästyskorot, jotka olivat kertyneet 7.3.2011 lähtien, tuomioistuimen määräämät korot ja oikeudenkäyntikulut.
- 20 Tämän tuomion jälkeen BIRB pyysi lausuntoa asianajajalta, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, kuten Belgian prosessisäännösten mukaan on tehtävä, tehdäkseen tähän tuomioistuimeen valituksen.
- 21 Kyseinen asianajaja antoi 25.9.2012 lausuntonsa, jossa hän katsoi asiakirja-aineiston ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön tarkastelun perusteella, että ”Cour de cassationiin on mahdoton valittaa merkittävin menestymismahdollisuuksin [cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta] tuomiosta siltä osin kuin tässä velvoitetaan BIRB maksamaan 10 114 003,39 euroa”. Tämän kielteisen lausunnon jälkeen BIRB päätti jättää asian silleen ja pidättäytyi tekemästä kassaatiovalitusta. BIRB maksoi Saint-Louis Sucrelle määrän, jonka suorittamiseen se oli velvoitettu ja joka oli yhteensä 10 659 055,85 euroa; tämä määrä vastasi 10 114 003,39 euron määrää sovellettavine korkoineen.

9 601 619,85 euron määrän asettaminen maataloustukirahaston vastattavaksi

- 22 BIRB ilmoitti 4.7.2012 komissiolle, että cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antaman tuomion, joka oli välittömästi täytäntöönpanokelpoinen myös kassaatiovalituksen tekemisen tapauksessa, seurauksena määrä, jonka maksamiseen BIRB oli velvoitettu, asetettaisiin maataloustukirahaston vastattavaksi.
- 23 BIRB ilmoitti 13.11.2012 päivätyllä kirjeellä komissiolle asettavansa asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 5 kohdan neljännen alakohdan nojalla maataloustukirahaston vastattavaksi määrän, jonka se oli joutunut maksamaan Saint-Louis Sucrelle, eli 10 659 055,85 euroa, josta oli vähennettävä yhtäältä 1 026 617,52 euron määrä, joka vastasi 20 prosentin osuutta, jonka Belgian kuningaskunta oli pidättänyt 5 133 087,54 euron määrästä asetuksen N:o 595/91 mukaisesti, ja toisaalta oikeudenkäyntikuluihin liittyvä määrä eli 30 818,48 euroa. Näin ollen maataloustukirahaston vastattavaksi asetettiin 9 601 619,85 euron meno käyttötarkoitukseensa sidottuna negatiivisena tulona vuoden 2012 tilien tarkastamisen ja hyväksymisen yhteydessä.
- 24 BIRB sisällytti siten tätä samaa vuotta koskeneeseen vuosi-ilmoitukseen 9 601 619,85 euron suuruisen positiivisen oikaisun.
- 25 Belgian ja Saksan eräiden maksajavirastojen tilien tarkastamisesta ja hyväksymisestä siltä osin kuin kyse on Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) rahoitetuista varainhoitovuoden 2012 menoista 17.3.2016 annetulla komission täytäntöönpanopäätöksellä C(2016) 1543 final unioni otti huomioon kyseisen tarkistetun määrän kirjanpidon tarkastusten jälkeen varainhoitovuoden 2012 osalta, ja se siis maksettiin Belgian kuningaskunnalle.

Hallinnollinen rahoitusoikaisumenettely

- 26 Sen jälkeen, kun 9 601 619,85 euron suuruisen määrä oli asetettu maataloustukirahaston vastattavaksi, komissio käynnisti 27.3.2013 päivätyllä kirjeellä sääntöjenmukaisuuden tarkastusmenettelyn. Se oli eri mieltä vaatimuksesta ottaa kyseinen määrä maataloustukirahaston vastattavaksi kahdesta syystä; se oli eri mieltä ensinnäkin päätöksestä olla käyttämättä kaikkia mahdollisia oikeussuojakeinoja, tässä tapauksessa tekemällä kassaatiovalitus, kyseessä olevan määrän perimiseksi takaisin Saint-Louis Sucrelta, ja toiseksi korkojen veloituksesta vuoden 1997 jälkeen.

- 27 BIRB kiisti nämä kaksi syytä 23.5.2013 päivätyssä kirjeessään tukeutumalla asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 5 kohdan neljänteen alakohtaan. Tältä osin BIRB väitti, ettei mikään kassaatiovalitus olisi johtanut automaattisesti ennakkoratkaisupyynnön esittämiseen unionin tuomioistuimelle, koska tämän oikeuskäytännössä hyväksytään tällaisen pyynnön esittämättä jättäminen erityisesti ns. *acte clair* -teorian yhteydessä. BIRB lainasi lisäksi asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, kielteistä lausuntoa ja selitti näille asianajajille kuuluvaa erityistä roolia Belgian järjestelmässä. BIRB päätteli tästä, ettei kyse ollut valinnasta, joka olisi koskenut kassaatiovalituksen tekemisen tai tekemättä jättämisen tarkoituksenmukaisuutta, vaan siitä, että tällaisen valituksen tekeminen oli mahdotonta.
- 28 Pidettyään 13.10.2014 kahdenvälisen tapaamisen BIRB:n kanssa ja käytyään runsasta kirjeenvaihtoa komissio pysytti asetuksen N:o 1290/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten hyväksymisen sekä maataloustukirahaston ja maaseuturahaston tilien tarkastamisen ja hyväksymisen osalta 21.6.2006 annetun komission asetuksen (EY) N:o 885/2006 (EUVL 2006, L 171, s. 90) 10 ja 11 artiklaan perustuneella 12.6.2015 päivätyllä tiedoksiannolla kannan, jonka mukaan Belgian kuningaskunta ei ollut noudattanut unionin oikeuden vaatimuksia varainhoitovuoden 2012 osalta, koska Belgian viranomaiset eivät olleet käyttäneet kaikkia mahdollisia oikeussuojakeinoja periäkseen takaisin kyseessä olevan määrän, mikä olisi voinut mahdollistaa Saint-Louis Sucraa koskevan ennakkoratkaisukysymyksen tutkimisen unionin tuomioistuimessa, ja ettei BIRB:llä siis ollut asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 8 kohdan a alakohdan nojalla oikeutta periä takaisin maataloustukirahastolta maksuja, jotka oli suoritettu vientitukina. Niinpä kyseisessä tiedoksiannossa ilmoitettiin tehtävästä ehdotuksesta, jonka mukaan 9 601 619 euron suuruinen summa jätettäisiin unionin rahoituksen ulkopuolelle.
- 29 Komissio antoi 22.2.2016 päivätyn yhteenvedon perusteella 17.3.2016 riidanalaisen päätöksen, jossa mainittu määrä jätettiin unionin rahoituksen ulkopuolelle Belgian kuningaskunnan osalta.

Kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

- 30 Belgian kuningaskunta nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 30.5.2016 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi.
- 31 Kanteensa tueksi Belgian kuningaskunta esitti kaksi kanneperustetta. Ensimmäisessä kanneperusteessa väitettiin asetuksen N:o 1290/2005 31 artiklan 1 kohtaa ja 32 artiklan 8 kohtaa rikotun sillä perusteella, ettei komissio ollut osoittanut, että BIRB:n suorittama meno ei ollut unionin oikeuden mukainen ja että perimättä jättämisen tai sääntöjenvastaisuuden taustalla oli BIRB:n syyksi luettava väärinkäytös tai laiminlyönti. Toisessa toissijaisesti esitetystä kanneperusteesta väitettiin, että asetuksen N:o 1290/2005 31 artiklan 2 kohtaa oli rikottu ja suhteellisuusperiaatetta loukattu sillä perusteella, että riidanalaisella päätöksellä unionin rahoituksen ulkopuolelle jätetty määrä ei vastannut todetun sääntöjenvastaisuuden merkittävyyttä ja että unionille aiheutunutta taloudellista vahinkoa ei ollut otettu huomioon.
- 32 Valituksenalaisella tuomiolla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi molemmat kanneperusteet ja siis koko kanteen.

Asianosaisten vaatimukset

- 33 Valituksellaan Belgian kuningaskunta vaatii, että unionin tuomioistuin
- kumoaa valituksenalaisen tuomion

- kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin siinä jätetään unionin rahoituksen ulkopuolelle 9 601 619 euron suuruinen määrä ja
- velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

34 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin

- hylkää valituksen ja
- velvoittaa Belgian kuningaskunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

35 Valituksensa tueksi Belgian kuningaskunta vetoaa yhteen ainoaan valitusperusteeseen, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 8 kohdan a alakohtaa, josta on olennaisilta osiltaan tullut asetuksen N:o 1306/2013 54 artiklan 5 kohdan c alakohta. Valitusperuste jakautuu kahteen osaan.

Ainoan valitusperusteen ensimmäinen osa

Asianosaisten lausumat

- 36 Ainoan valitusperusteensa ensimmäisessä osassa Belgian kuningaskunta väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 56 kohdassa virheellisesti, että jättäessään tekemättä kassaatiovalituksen cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta Belgian viranomaiset eivät käyttäneet kaikkia kansallisia oikeussuojakeinoja. Sen mielestä unionin yleinen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon kassaatiovalituksen erityisluonnetta eikä asianajajien, joilla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, erityisroolia Belgian prosessisääntöjen nojalla.
- 37 Belgian kuningaskunta väittää, että näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin on antanut tulkinnan, joka on vastoin tulkintaa, jonka Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on omaksunut 5.12.2002 antamassaan ratkaisussa Vogl v. Saksa (CE:ECHR:2002:1205DEC006586301, 2 kohta) ja 5.3.2013 antamassaan ratkaisussa Chapman v. Belgia (CE:ECHR:2013:0305DEC003 961 906,33 kohta). Belgian kuningaskunnan mielestä nimittäin kyseinen tuomioistuin on useaan otteeseen tunnustanut asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, roolin erityisyyden Belgian tuomioistuinjärjestelmässä ja hänen pakollisen osallistumisensa asiaan. Niinpä se väittää, että tässä viimeksi mainitussa ratkaisussa Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi ensin, että ”noudattaakseen Belgian prosessioikeuden sääntöjä asian saattamisesta Cour de cassationin käsiteltäväksi valittaja on ottanut yhteyttä asianajajaan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa”, että ”[tämän] asianajajan mielestä mitään kohtuullista menestymismahdollisuutta ei ollut” ja että ”tällaisen kielteisen lausunnon perusteella valittaja luopui kassaatiovalituksen tekemisestä”, ja katsoi sitten, että ”kun otetaan huomioon asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, ennalta ehkäisevä rooli niin Cour de cassationin kuin asianosaistenkin intressin mukaisesti – –, nyt käsiteltävässä asiassa valittaja on tehnyt kaiken sen, jota häneltä voitiin odottaa kaikkien kansallisten oikeussuojakeinojen käyttämiseksi”.
- 38 Komissio väittää, että ainoan valitusperusteen ensimmäinen osa on jätettävä tutkimatta, koska siinä esitetään argumentti, jota ei esitetty unionin yleisessä tuomioistuimessa, ja että se on joka tapauksessa perusteeton.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 39 Ainoan valitusperusteen ensimmäisen osan tutkittavaksi ottamisesta on palautettava mieleen, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuin on valitusasioissa toimivaltainen arvioimaan ainoastaan oikeudellista ratkaisua, jonka unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt sille esitetyistä perusteista. Asianosainen ei siis voi esittää ensimmäistä kertaa unionin tuomioistuimessa perustetta, johon hän ei ole vedonnut unionin yleisessä tuomioistuimessa, koska asianosaisella olisi muutoin oikeus laajentaa unionin tuomioistuimessa, jonka toimivalta muutoksenhakuasioissa on rajoitettu, riita-asiaa unionin yleisessä tuomioistuimessa käsiteltyyn asiaan nähden (tuomio 13.7.2017, Saint-Gobain Glass Deutschland v. komissio, C-60/15 P, EU:C:2017:540, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Perustelua, jota ei ole esitetty ensimmäisessä oikeusasteessa, ei kuitenkaan voida pitää uutena perusteena, joka on jätettävä tutkimatta muutoksenhakuvaiheessa, jos sillä vain laajennetaan perusteluja, joihin on jo vedottu unionin yleiseen tuomioistuimeen toimitetussa kannekirjelmässä esitetyn kanneperusteen yhteydessä (tuomio 13.7.2017, Saint-Gobain Glass Deutschland v. komissio, C-60/15 P, EU:C:2017:540, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 41 Kuten unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 54 kohdassa ja toisin kuin komissio väittää, Belgian kuningaskunta on ensimmäisessä oikeusasteessa jättämässään kannekirjelmässä esittämällään ensimmäisellä kanneperusteella pääasiallisesti kiistänyt syyllistyneensä väärinkäytökseen tai laiminlyöntiin sillä perusteella, etteivät Belgian viranomaiset olisi käyttäneet kaikkia mahdollisia oikeussuojakeinoja. Tässä yhteydessä kyseinen jäsenvaltio nimittäin väitti, että cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta ei ollut mitään mahdollisuutta tehdä kassaatiovalitusta BIRB:n konsultoiman asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, annettua kielteisen lausunnon tällaisen valituksen tekemisestä.
- 42 Vaikka onkin totta, että – kuten komissio korostaa – Belgian kuningaskunta ei unionin yleisessä tuomioistuimessa vedonnut valituskirjelmässään mainitun Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön noudattamatta jättämiseen, tällaisella argumentilla on tarkoitus osoittaa, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi virheellisesti, ettei kyseinen jäsenvaltio ollut käyttänyt kaikkia kansallisia oikeussuojakeinoja. Niinpä sillä vain laajennetaan perusteluja, joihin vedottiin ensimmäisessä oikeusasteessa toimitetussa kannekirjelmässä esitetyn ensimmäisen kanneperusteen yhteydessä.
- 43 Näin ollen komission esittämä tutkimatta jättämistä koskeva peruste on hylättävä ja ainoan valitusperusteen ensimmäinen osa on otettava tutkittavaksi.
- 44 Asiakysymyksestä on korostettava yhtäältä, että – kuten unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 56 kohdassa ja kuten Belgian kuningaskunta on myöntänyt valituskirjelmässään – nyt käsiteltävässä asiassa Belgian viranomaisille ei ollut mahdotonta tehdä kassaatiovalitusta cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta.
- 45 Niinpä kyseinen jäsenvaltio ei voi moittia unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä on todennut mainitussa 56 kohdassa, etteivät kyseiset viranomaiset käyttäneet kaikkia Belgian oikeudessa säädettyjä oikeussuojakeinoja riidanalaisten määrien primiseksi takaisin.
- 46 Toisaalta on korostettava siltä osin kuin Belgian kuningaskunta väittää pääasiallisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt huomiotta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 5.12.2002 antaman ratkaisun Vogl v. Saksa (CE:ECHR:2002:1205DEC006586301, 2 kohta), että tällaiselle argumentille ei ole esitetty mitään tukea eikä se siis voi menestyä.
- 47 Siltä osin kuin kyseinen jäsenvaltio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on antanut tulkinnan, joka on vastoin tulkintaa, jonka Euroopan ihmisoikeustuomioistuin omaksui 5.3.2013 antamassaan ratkaisussa Chapman v. Belgia (CE:ECHR:2013:0305DEC003961906, 33 kohta), on muistutettava, että

tämä ratkaisu koskee ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen 35 artiklan 1 kappaleessa määrättyä edellytystä, jonka mukaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuin voi ottaa asian käsiteltäväkseen vasta kun siinä on turvauttu kaikkiin kansallisiin oikeussuojakeinoihin.

- 48 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 75 ja 76 kohdassa, kyseisen edellytyksen tavoitteena on järjestää mainitun yleissopimuksen sopimusvaltioille tilaisuus estää tai korjata yleissopimuksen väitetyt rikkomiset ennen kuin tällaiset väitteet saatetaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käsiteltäviksi (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 28.7.1999, Selmouni v. Ranska, CE:ECHR:1999:0728JUD002580394, 74 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 6.1.2011, Paksas v. Liettua, CE:ECHR:2011:0106JUD003493204, 75 kohta), kun taas asetuksen N:o 1290/2005 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, josta on olennaisilta osiltaan tullut asetuksen N:o 1306/2013 58 artiklan 1 kohta, säädetyllä velvollisuudella, jonka mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet väärinkäytösten tai laiminlyöntien vuoksi menetettyjen varojen takaisin perimiseksi, on tarkoitus varmistaa unionin taloudellisten etujen suoja. Nämä kaksi velvollisuutta koskevat siis eri oikeudellisia järjestelmiä, joten edellä mainittu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö ei ole merkityksellinen tulkittaessa asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 8 kohdan a alakohdan, josta on olennaisilta osiltaan tullut asetuksen N:o 1306/2013 54 artiklan 5 kohdan c alakohta, soveltamisedellytyksiä, varsinkaan tulkittaessa kahdessa viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitettua laiminlyönnin käsitettä.
- 49 Näin ollen Belgian kuningaskunnan argumentit, jotka koskevat Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön noudattamista jättämistä, eivät ole omiaan osoittamaan, että unionin yleinen tuomioistuin olisi tehnyt oikeudellisen virheen tulkittaessaan ja soveltaessaan mainittuja unionin oikeuden säännöksiä.
- 50 Niinpä ainoan valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä perusteettomana.

Ainoan valitusperusteen toinen osa

Asianosaisten lausumat

- 51 Ainoan valitusperusteensa toisessa osassa Belgian kuningaskunta väittää pääasiallisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 55–62 kohdassa, että kyseinen jäsenvaltio ei toiminut riittävän huolellisesti periäkseen riidanalaiset määrät takaisin ja että se siis syyllistyi laiminlyöntiin sillä perusteella, että jättäessään tekemättä valituksen cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta, vaikka sillä oli siihen mahdollisuus, kyseinen jäsenvaltio teki täysin mahdottomaksi sen, että Cour de cassation esittäisi unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä asetuksen N:o 3665/87 tulkinnasta, eikä se käyttänyt kaikkia käytettävissään olleita keinoja takaisinperintää varten.
- 52 Belgian kuningaskunta väittää ensinnäkin, että näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin on analysoinut virheellisesti Belgian viranomaisten käyttäytymistä.
- 53 Kyseinen jäsenvaltio nimittäin katsoo, että vaikei näille viranomaisille ollutkaan teoriassa mahdotonta valittaa cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta, tällaisella valituksella ei ollut mitään menestymismahdollisuutta Cour de cassationissa BIRB:n konsultoiman asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, annettua asiasta kielteisen lausunnon, kun otetaan huomioon se erityinen valitusten seulontarooli, jonka Belgian lainsäätäjä on antanut kyseisille asianajajille, joiden on neuvottava päämiehiään jättämään tekemättä valituksen, jolla ei ole kohtuullista

menestymismahdollisuutta, jotta voidaan välttää, että mainittu tuomioistuimien ruuhkautuu vaatimuksista, jotka ovat selvästi perusteettomia tai joiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset jäävät selvästi täyttymättä.

- 54 Unionin tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa Belgian kuningaskunta muistutti pääasiallisesti siitä, että Belgian prosessisääntöjen mukaan valituskirjelmän on oltava asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, allekirjoittama ja että asianosaisen, joka haluaa tehdä tällaisen valituksen, on ensin pyydettävä kyseiseltä asianajajalta lausunto valituksen menestymismahdollisuuksista. Vaikka tällainen asianosainen voi jättää konsultoidun asianajajan antaman kielteisen lausunnon huomiotta ja pyytää tätä toimittamaan lukuunsa mahdollisesti itse laatimansa valituskirjelmän, tällainen käytäntö on Belgian kuningaskunnan mukaan käytännössä marginaalista. Tällaisessa tapauksessa nimittäin asianajajan olisi ilmoitettava kirjelmässä, että tämä on jätetty ”pyynnöstä luonnoksena”, mikä osoittaa Cour de cassationille, ettei kyseinen asianajaja tue kirjelmän sisältöä. Täten toimiessaan asianosainen ottaa myös sen riskin, että hänet veloitetaan maksamaan korvaus muutoksenhausta, joka merkitsee oikeuden väärinkäyttöä. Lisäksi on niin, että vaikka konsultoidun asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, antaman kielteisen lausunnon tapauksessa mikään ei estäisi asianosaista pyytämästä toista lausuntoa toiselta asianajajalta, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, on erittäin harvinaista käytännössä, että tämä viimeksi mainittu antaisi lausunnon, joka olisi ensimmäisen lausunnon vastakohta.
- 55 Belgian kuningaskunta toteaa nyt käsiteltävässä asiassa, että BIRB:n konsultoima asianajaja antoi selvän kielteisen lausunnon analysoituaan perusteellisesti ja seikkaperäisesti erityisesti unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä. Jättäessään kyseisen lausunnon perusteella kassaatiovalituksen tekemättä Belgian viranomaiset tekivät sen, mitä kukin järkevä ja varovainen asianosainen olisi tehnyt.
- 56 Seuraavaksi siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 57 kohdassa, että jättäessään tekemättä kassaatiovalituksen cour d’appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta Belgian kuningaskunta teki täysin mahdottomaksi sen, että Cour de cassation esittäisi unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä asetuksen N:o 3665/87 tulkinnasta, kyseinen jäsenvaltio korostaa yhtäältä, että asianajajille, joilla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, annettu erityinen seurantatehtävä edistää hyvää oikeudenkäyttöä. Tällainen tehtävä ei kuitenkaan siirrä kyseisille asianajajille Cour de cassationin toimivaltaa esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, koska ollessaan epävarma päämies voi saattaa asian Cour de cassationin käsiteltäväksi.
- 57 Kyseinen jäsenvaltio toteaa toisaalta, että kukin valitus ei olisi johtanut automaattisesti ennakkoratkaisun pyytämiseen unionin tuomioistuimelta, koska tällaisen pyynnön esittämättä jättäminen on tietyissä tapauksissa oikeutettua 6.10.1982 annetussa tuomiossa Cilfit ym. (283/81, EU:C:1982:335, 21 kohta) vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
- 58 Belgian kuningaskunta väittää nyt käsiteltävässä asiassa, että BIRB:n konsultoima asianajaja, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, tutki asian kannalta merkityksellisen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön ja selitti, miten 11.1.2007 annetussa tuomiossa Vonk Dairy Products (C-279/05, EU:C:2007:18) annettua ratkaisua oli sovellettava käsiteltävään tapaukseen.
- 59 Lopuksi Belgian kuningaskunta epäilee sitä, että valituksen järjestelmällinen tekeminen silloin, kun valitus on selvästi tuomittu epäonnistumaan asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa ja joka on tähän erityismenettelyyn harjaantunut ammatinharjoittaja, kielteisen ja valistuneen lausunnon mukaan, ilmentäisi tyydyttävästi asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 8 kohdan a alakohdassa edellytettyä huolellisuutta. Päinvastoin tällainen käytäntö vaikuttaa kohtuuttomalta, ja se on toimenpide, joka pitkittää tarpeettomasti takaisinperintämenettelyä sen tehokkuutta takaamatta.

- 60 Komissio puolestaan korostaa aluksi, että Saint-Louis Sucrelle myönnetyt vientituet ovat kiistatta aiheettomia. Jättämällä tekemättä kassaatiovalituksen cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta Belgian viranomaiset syyllistyivät laiminlyöntiin.
- 61 Tältä osin komissio väittää ensinnäkin, että kansallisilla viranomaisilla oli mahdollisuus tehdä tällainen valitus huolimatta BIRB:n konsultoiman asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, antamasta kielteisestä lausunnosta tai pyytää toinen lausunto toiselta asianajajalta.
- 62 Komissio toteaa sitten, että menettelyllinen itsemääräämisoikeus, joka jäsenvaltioilla on järjestäessään pääsyn ylimpiin tuomioistuimiinsa muun muassa erikoistuneiden asianajajien etukäteen antamien lausuntojen välityksellä, on sovitettava yhteen vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden kanssa. Tällaiseen itsemääräämisoikeuteen ei siis voida vedota siinä tarkoituksessa, että saataisiin tehtyä tyhjäksi erityisesti ylimpien tuomioistuinten SEUT 267 artiklan mukainen velvollisuus pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua. Tältä osin komissio väittää, ettei ole asianajajien, joilla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, asiana päättää, onko unionin tuomioistuin jo ratkaissut jossakin asiassa esille nousseet unionin oikeutta koskevat kysymykset 6.10.1982 annettuun tuomioon Cilfit ym. (283/81, EU:C:1982:335) perustuvassa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla vai onko Cour de cassationin esitettävä ennakkoratkaisupyynnö, ja siten seuloa pääsy tähän oikeussuojakeinoon estämällä kassaatiovalitusten tekeminen. Belgian kuningaskunnan puolustama kanta tarkoittaa, että asianajajille, joilla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, annetaan tällainen rooli, joka kuuluu vain mainitulle tuomioistuimelle.
- 63 Komissio myöntää, etteivät kaikki valitukset olisi välttämättä saaneet Cour de cassationia pyytämään ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta, mutta lisää, että jättäessään tekemättä valituksen cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta Belgian viranomaiset veivät lopullisesti Cour de cassationilta mahdollisuuden esittää tällainen pyyntö. Koska nyt käsiteltävässä asiassa vientitukien aiheettomuus oli riidatonta ja koska asiassa nousi esille oikeuskysymyksiä, jotka edellyttivät asetuksen N:o 3665/87 säännösten tulkintaa, Belgian kuningaskunta oli komission mukaan velvollinen valittamaan kyseisestä tuomiosta, jotta Cour de cassationilla olisi mahdollisuus pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että jäsenvaltiot eivät voi käyttää harkintavaltaa sen osalta, onko tarkoituksenmukaista vaatia aiheettomasti maksettujen tukien palauttamista vai ei.
- 64 Komissio väittää lopuksi, kuten se jo teki unionin yleisessä tuomioistuimessa, että nyt käsiteltävässä asiassa BIRB:n konsultoiman asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, antama lausunto on virheellinen ja puutteellinen niin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä tehdyn tulkinnan kuin senkin osalta, onko unionin tuomioistuimelle tarpeen esittää ennakkoratkaisukysymyksiä. Komission mielestä kyse ei siis ole ”harjaantuneen” ammatinharjoittajan ”etukäteen” antamasta ”perusteelliseen analyysiin” perustuvasta ”valistuneesta” lausunnosta, kuten Belgian kuningaskunta väittää.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 65 Ainoan valitusperusteen toisesta osasta lausumiseksi on ensiksi palautettava mieleen, että asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 8 kohdan a alakohdan, josta on olennaisilta osiltaan tullut asetuksen N:o 1306/2013 54 artiklan 5 kohdan c alakohta, mukaan komissio voi päättää jättää unionin rahoituksen ulkopuolelle unionin talousarvion vastattaviksi asetetut määrät, jos se toteaa, että takaisinperinnän suorittamatta jättämisen syynä on jäsenvaltion viranomaisten syyksi luettava laiminlyönti.
- 66 Siltä osin kuin kyse on näille viranomaisille kuuluvista velvollisuuksista tässä asiayhteydessä, asetuksen N:o 1290/2005 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet unionin taloudellisten etujen tehokkaan suojan varmistamiseksi, erityisesti

väärinkäytösten tai laiminlyöntien vuoksi menetettyjen varojen takaisin perimiseksi. Asetuksen N:o 1306/2013 58 artiklan 1 kohdan e alakohdassa, jossa toistetaan pääosiltaan ensin mainittu säännös, lisätään, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ryhtyäkseen tarvittaessa oikeustoimiin tätä takaisinperintää varten.

- 67 Kyseisessä 9 artiklan 1 kohdassa, joka toistetaan pääosiltaan kyseisessä 58 artiklan 1 kohdassa, jäsenvaltiot veloitetaan huolehtimaan unionin taloudellisten etujen suojaamisesta ja perimään aiheuttomasti maksetut määrät takaisin, joten se on yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen osalta ilmaus yleisestä huolellisuusvelvollisuudesta, josta määrätään SEU 4 artiklan 3 kohdassa (ks. vastaavasti tuomio 21.2.1991, Saksa v. komissio, C-28/89, EU:C:1991:67, 31 kohta; tuomio 21.1.1999, Saksa v. komissio, C-54/95, EU:C:1999:11, 66 ja 177 kohta ja tuomio 13.11.2001, Ranska v. komissio, C-277/98, EU:C:2001:603, 40 kohta). Tämä velvollisuus, jota sovelletaan koko näiden määräen takaisinperintää koskevan menettelyn ajan, edellyttää sitä, että kansalliset viranomaiset toteuttavat takaisinperinnän riipeästi ja hyvissä ajoin ja turvautuvat käytettävissään oleviin tarkastus- ja takaisinperintäkeinoihin kyseisten etujen suojaamisen varmistamiseksi.
- 68 Mainituissa säännöksissä ei kuitenkaan täsmennetä sitä, mitä erityisiä toimenpiteitä olisi tätä varten toteutettava, kuten muun muassa sitä, mihin tuomioistuinmenettelyihin olisi ryhdyttävä kyseisten määräen perimiseksi takaisin.
- 69 Koska maataloustukirahastosta myönnettävän rahoituksen hallinnointi perustuu pääosin kansallisiin viranomaisiin, joiden tehtävänä on valvoa unionin oikeussääntöjen tarkkaa noudattamista ja jotka ovat tätä varten maantieteellisesti riittävän lähellä toimijoita (ks. vastaavasti tuomio 24.1.2002, Ranska v. komissio, C-118/99, EU:C:2002:39, 37 kohta ja tuomio 7.7.2005, Kreikka v. komissio, C-5/03, EU:C:2005:426, 40 kohta), jäsenvaltioilla on – kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 93 kohdassa – parhaat edellytykset periä takaisin varat, jotka on aiheuttomasti maksettu tai jotka on menetetty väärinkäytösten tai laiminlyöntien vuoksi, ja määrittää takaisinperintään parhaiten soveltuvat toteutettavat toimenpiteet.
- 70 Niinpä kansallisten viranomaisten asiana on erityisesti valita käsiteltävän asian erityisolosuhteiden mukaan oikeussuojakeinot, joiden ne katsovat parhaiten soveltuvan kyseessä olevien varojen takaisin perimiseen, sillä varauksella, että ne noudattavat tämän tuomion 67 kohdassa mainittua huolellisuusvelvollisuutta (ks. vastaavasti tuomio 21.7.2005, Kreikka v. komissio, C-370/03, ei julkaistu, EU:C:2005:489, 44 kohta).
- 71 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 101 ja 102 kohdassa, jäsenvaltion päätös olla käyttämättä kaikkia tällaisia oikeussuojakeinoja, mukaan lukien ylimääräiset muutoksenhakukeinot, voidaan tehdä monissa erilaisissa tilanteissa ja hyvin monenlaisista syistä. Ei siis voida katsoa ottamatta näitä olosuhteita huomioon, että kaikkien oikeussuojakeinojen käyttäminen on joka tapauksessa tarpeen unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi ja että se, ettei kaikkia oikeussuojakeinoja käytetä, merkitsee laiminlyöntiä.
- 72 Niinpä on katsottava, kuten Belgian kuningaskunta on pääasiallisesti väittänyt, että tämän tuomion 67 kohdassa mainittu huolellisuusvelvollisuus ei edellytä välttämättä, että jäsenvaltiot käyttävät järjestelmällisesti ja käsiteltävän asian erityisolosuhteista riippumatta kaikki niiden kansallisen oikeuden mukaiset oikeussuojakeinot aiheuttomasti maksettujen varojen perimiseksi takaisin.
- 73 Toiseksi valituksenalaisen tuomion 57–60 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että Belgian kuningaskunta syyllistyi kyseiseen laiminlyöntiin sillä perusteella, että jättäessään valittamatta cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta, jossa tämä kieltäytyi esittämästä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä asetuksen N:o 3665/87 tulkinnasta, kyseinen jäsenvaltio teki täysin mahdottomaksi sen, että Cour de cassation esittäisi näitä kysymyksiä unionin tuomioistuimelle.

- 74 Tässä yhteydessä on muistutettava, että SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan mukaan on niin, että kun unionin oikeutta koskeva kysymys tulee esille Cour de cassationissa, tämä on tuomioistuimena, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, lähtökohtaisesti velvollinen pyytämään unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua tällaisesta kysymyksestä.
- 75 On kuitenkin katsottava, kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 111–113 kohdassa, että sitä, onko Belgian kuningaskunta syyllistynyt laiminlyöntiin, ei voida päätellä pelkästään siitä seikasta, että jättäessään valittamatta cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta kyseinen jäsenvaltio vei Cour de cassationilta mahdollisuuden esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä asetuksen N:o 3665/87 tulkinnasta.
- 76 On nimittäin ensinnäkin niin, että se, onko kyseessä tällainen laiminlyönti, edellyttää sen selvittämistä, toteuttivatko Belgian viranomaiset kaikki tarvittavat toimenpiteet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, ja erityisesti on selvítettävä, jättivätkö nämä viranomaiset, kun ne eivät tehneet kyseistä valitusta, käyttämättä oikeussuojakeinon, jonka avulla ne olisivat kohtuullisen todennäköisesti voineet periä riidanalaiset määrät takaisin. Juuri tässä tutkinnassa – joka on tehtävä kaikkien käsiteltävän asian erityisolosuhteiden valossa, kuten tämän tuomion 71 ja 72 kohdassa esitetystä ilmenee – on otettava huomioon se, että valituksen tekeminen cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta olisi voinut saada Cour de cassationin kumoamaan mainitun tuomion niiden vastausten valossa, jotka unionin tuomioistuin olisi antanut mahdollisista unionin oikeuden asian kannalta merkityksellisten säännösten tulkintaa koskevista ennakkoratkaisukysymyksistä.
- 77 Toiseksi unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että jos Cour de cassationissa tulee esiin unionin oikeutta koskeva kysymys, sillä ei ole tämän tuomion 74 kohdassa mainittua velvollisuutta pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua silloin, kun se toteaa, että esille tullut kysymys on vailla merkitystä, että unionin tuomioistuin on jo tulkinnut kyseessä olevaa unionin oikeuden säännöstä tai määräystä tai että se, miten unionin oikeutta on sovellettava, on niin ilmeistä, ettei tästä ole mitään perusteltua epäilyä, ja sen arvioinnissa, onko kyse tällaisesta tilanteesta, huomioon on otettava unionin oikeuden ominaispiirteet, sen tulkintaan liittyvät erityiset ongelmat sekä vaara oikeuskäytäntöjen eroavaisuuksien syntymisestä unionin alueella (ks. vastaavasti tuomio 6.10.1982, Cilfit ym., 283/81, EU:C:1982:335, 21 kohta; tuomio 9.9.2015, Ferreira da Silva e Brito ym., C-160/14, EU:C:2015:565, 38 ja 39 kohta ja tuomio 4.10.2018, komissio v. Ranska (Irtaimen omaisuuden tuotosta pidätetty vero), C-416/17, EU:C:2018:811, 110 kohta).
- 78 Kun tämä oikeuskäytäntö otetaan huomioon, ei voida katsoa käsiteltävän asian olosuhteista riippumatta, että jos cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta olisi tehty kassaatiovalitus, Cour de cassation olisi välttämättä pyytänyt unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua tai että ennakkoratkaisupyyntö olisi välttämättä saanut unionin tuomioistuimen tulkitsemaan unionin oikeutta niin, että Cour de cassation olisi sittemmin joutunut kumoamaan cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antaman tuomion.
- 79 Tämän tuomion 71–78 kohdassa esitetystä siis ilmenee, että se, oliko kyseessä asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 8 kohdan a alakohdassa, josta on olennaisilta osiltaan tullut asetuksen N:o 1306/2013 54 artiklan 5 kohdan c alakohta, tarkoitettu Belgian kuningaskunnan syyksi luettava laiminlyönti, oli selvítettävä kaikkien käsiteltävän asian olosuhteiden valossa.
- 80 Tätä varten huomioon otettaviin olosuhteisiin kuuluvat – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 105 ja 109 kohdassa – ensinnäkin kansallisen oikeuden nojalla käytettävissä olevat takaisinperintätoimenpiteet ja toimenpiteet, jotka kyseinen jäsenvaltio jo on toteuttanut riidanalaisten varojen perimiseksi takaisin ja jotka mainitaan valituksenalaisen tuomion 10–13 kohdassa ja tämän tuomion 11–14 kohdassa, sekä kyseisen jäsenvaltion näitä tarkoituksia varten jo käynnistänyt muutoksenhakutoimet ja niiden lopputulos.

- 81 Erityisesti on otettava huomioon se, että nyt käsiteltävässä asiassa Belgian kuningaskunta käytti Saint-Louis Sucrea vastaan kaikki tavanomaiset kansallisen oikeuden mukaiset oikeussuojakeinot ja että sekä tribunal de première instance de Bruxelles että cour d'appel de Bruxelles 3.5.2012 antamassaan tuomiossa velvoittivat kyseisen jäsenvaltion palauttamaan mainitulle yhtiölle kyseiset varat sovellettavine viivästyskorkeineen, tuomioistuimen määräämine korkeineen ja oikeudenkäyntikuluineen ja että viimeksi mainittu tuomioistuin katsoi, ettei unionin tuomioistuimelle ollut tarpeen esittää ennakkoratkaisukysymyksiä.
- 82 Toiseksi on otettava huomioon menettelylliset toimet, joihin Belgian kuningaskunta ryhtyi mainitun tuomion jälkeen mahdollista kassaatiovalitusta varten, nimittäin se valituksenalaisen tuomion 19 kohdassa todettu ja tämän tuomion 20 kohdassa mieleen palautettu seikka, että BIRB pyysi, kuten Belgian prosessisäännöissä edellytetään, asianajajalta, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, lausunnon tällaisen valituksen menestymismahdollisuuksista.
- 83 Kolmanneksi se, syylistyikö Belgian kuningaskunta mahdollisesti laiminlyöntiin päätettyään jättää kyseisen valituksen tekemättä, on tutkittava, kuten tämän tuomion 76–78 kohdassa esitetystä ilmenee, sen arvioinnin perusteella, jonka kyseinen jäsenvaltio teki kahdessa edellisessä kohdassa mainituissa olosuhteissa valituksen, joka olisi voitu tehdä, menestymismahdollisuuksista konsultoidun asianajajan, jolla on valtuudet toimia Cour de cassationissa, annettua asiasta kielteisen lausunnon ja tässä yhteydessä siitä todennäköisyydestä, että Cour de cassation kumoaa cour d'appel de Bruxellesin tuomion niiden vastausten valossa, jotka unionin tuomioistuin olisi antanut mahdollisista unionin oikeuden asian kannalta merkityksellisten säännösten tulkintaa koskevista ennakkoratkaisukysymyksistä.
- 84 Neljänneksi sitä, syylistyikö Belgian kuningaskunta mahdollisesti laiminlyöntiin, on arvioitava ottamalla huomioon takaisinperintämenettelyyn ja kassaatiovalituksen tekemiseen liittyvät kustannukset verrattuina takaisin perittäviin varoihin.
- 85 Vaikka unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 55 kohdassa todennut, että se, onko kyseessä asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 8 kohdassa, josta on olennaisilta osiltaan tullut asetuksen N:o 1306/2013 54 artiklan 5 kohdan c alakohta, tarkoitettu Belgian kuningaskunnan syyksi luettava laiminlyönti, oli tutkittava käsiteltävän asian olosuhteisiin nähden, se ei ole tutkinut asianmukaisesti näitä olosuhteita, etenkin tämän tuomion 83 ja 84 kohdassa mainittuja olosuhteita.
- 86 Niinpä unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 56–62 kohdassa päätellyt, että kyseessä on tällainen laiminlyönti, pelkästään sen perusteella, ettei kyseinen jäsenvaltio tehnyt valitusta cour d'appel de Bruxellesin 3.5.2012 antamasta tuomiosta, vaikka sillä oli siihen mahdollisuus, ja että se teki siten mahdottomaksi sen, että Cour de cassation esittäisi unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä asetuksen N:o 3665/87 tulkinnasta, mistä se päätteli, ettei kyseinen jäsenvaltio ollut käyttänyt kaikkia käytettävissään olleita keinoja riidanalaisten varojen perimiseksi takaisin.
- 87 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen.
- 88 Niinpä ainoan valitusperusteen toinen osa on hyväksyttävä ja valituksenalainen tuomio on kumottava.

Valituksenalaisen tuomion kumoamisen seuraukset

- 89 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan unionin tuomioistuin voi, jos unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisu kumotaan, joko palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi tai itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen.

- 90 Nyt käsiteltävässä asiassa oikeusriidan ratkaiseminen edellyttää uutta asian olosuhteiden arviointia tämän tuomion 80–84 kohdassa esitetyn valossa, ja unionin yleisellä tuomioistuimella on parhaat edellytykset tähän arviointiin annettuaan asianosaisille mahdollisuuden täsmentää asiaa koskevia kantojaan.
- 91 Asia on siis palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen.

Oikeudenkäyntikulut

- 92 Koska asia palautetaan unionin yleiseen tuomioistuimeen, tähän muutoksenhakumenettelyyn liittyvistä oikeudenkäyntikuluista on päätettävä myöhemmin.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Unionin yleisen tuomioistuimen 20.7.2017 antama tuomio Belgia vastaan komissio (T-287/16, ei julkaistu, EU:T:2017:531) kumotaan.**
- 2) Asia T-287/16 palautetaan unionin yleiseen tuomioistuimeen.**
- 3) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.**

Allekirjoitukset